

Ефективна комунікація	Самоконтроль	Емпатія	Кооперація	Розв'язання проблем	Запобігання конфліктам та розв'язання їх	Асертивність	Самооцінка, самоповага	Повага до прав людини	Гендерна чутливість	Активне громадянство
-----------------------	--------------	---------	------------	---------------------	--	--------------	------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------

Спілкування з однолітками

Мета

Розвивати навички спілкування з однолітками, сприяти формуванню дружніх стосунків між дівчатками і хлопчиками, протидіяти насиллю (булінгу) в учнівському середовищі.

Очікувані результати

Наприкінці заняття учні:

- *називають* якості (*рис*и *вдачі*) справжнього друга та риси вдачі, які не прийнятні для дружби;
- *розпізнають* дружню і недружню поведінку;
- *демонструють* ігри, в які грають і дівчатка, і хлопчики;
- *пояснюють* небезпеку насилля в учнівському середовищі;
- *демонструють* бажання захищати друзів та однолітків від кривдників;
- *знають*, до кого можна звернутися по допомогу в таких випадках.

Обладнання і матеріали

- Класна дошка і кольорова крейда або фліпчарт і фломастери.
- Комп'ютер, доступ до інтернету, мультимедійний проектор (*бажано*).

Що підготувати заздалегідь

- Роздрукувати Роздавальні матеріали для учнів.
- Перевірити презентацію та відео до теми.

Орієнтовний план уроку

Стартові завдання	4 хв
Вправа «Голосуй ногами»	10 хв
Робота у групах	7 хв
Робота в одностатевих групах	10 хв
Перегляд відео «Способи зупинити булінг»	10 хв
Підсумкові завдання	4 хв
<i>Усього тривалість</i>	<i>45 хв</i>

Рекомендації щодо проведення уроку

Знайомство / Відкритий мікрофон

Якщо в класі понад 20 учнів або не вистачає часу, виконайте вправу в парах.

Робота у групах (обговорення ситуацій)

Якщо у вашому класі мала кількість учнів, можна виконати це завдання в парах і використати лише деякі ситуації.

Стартові завдання (повторити попередній матеріал і перейти до нового)

1. Зворотний зв'язок. Запитайте учнів: «Про що ми говорили на минулому уроці»? Вислухайте відповіді охочих, підсумуйте їх: «Ми вчилися спілкуванню з дорослими».
2. Оголосіть тему уроку: «Сьогодні поговоримо про вас і ваших друзів. Будемо аналізувати спілкування з однолітками».
3. Вправа на знайомство. Запропонуйте учням по черзі назвати себе, ім'я свого друга і те, що ви любите робити разом.

Підсумуйте: «Друзі — це дуже важливі люди у вашому житті, з якими ви маєте спільні інтереси і захоплення».

Вправа «Голосуй ногами» (визначити риси справжнього друга)

Слово вчителя: «Вміння обирати добрих, надійних друзів дуже важливе. А чи знаєте ви, яким має бути справжній друг? Давайте про це поговоримо».

- З одного боку класної кімнати покладіть картку з написом «+», з іншого — «-»
- Зачитуйте написане на картці із *Додатка 7.1* (мінімум 10 ознак) і запропонуйте учням визначити те, що робить справжній друг «+», і те, чого він ніколи не робить «-». Учні висловлюватимуть свою думку, рухаючись до певної картки. Якщо ситуація не може бути ідентифікована як «+» чи «-», вони можуть стати посередині. Запропонуйте 1-2 охочим пояснити, чому вони обрали саме цю позицію.

Запитання для обговорення:

- Які риси вдачі необхідні для дружби? (*Чесність, вірність, щирість, щедрість тощо.*)
- Які риси вдачі не підходять для дружби? (*Жадібність, хвалькуватість, заздрисність тощо.*)

Підсумуйте: «Справжній друг — це той, хто (зачитайте ознаки з колонки «+» або запропонуйте зробити це дітям)».

Робота у групах (обговорення ситуацій)

- Об'єднайте учнів у 4 групи («зима», «весна», «літо», «осінь»).
- Розподіліть між групами ситуації із Завдання 1 у Роздавальних матеріалах.

- Запропонуйте їм поміркувати, як має поводитися справжній друг у такій ситуації, і підготувати відповідну сценку.
- Демонстрування груп, обговорення.

Запитання для обговорення:

- Як ви гадаєте, чи є зрадником той, хто розповів дорослим про те, що друг збирається втекти з дому?
- Кому краще про це розповісти? (*Своїм батькам, шкільному психологові тощо.*)

Підсумуйте: «Друзі повинні підтримувати одне одного, та якщо хтось збирається зробити щось небезпечно, обов'язок друзів — спинити його».

Робота в одностатевих групах (сприяти покращенню комунікації між хлопчиками і дівчатками)

Слово вчителя: «У вашому віці хлопчики здебільшого прагнуть спілкуватися з хлопчиками, а дівчатка — з дівчатками. Вважають, що з дітьми протилежної статі їм буде нецікаво. І через це іноді багато втрачають. Так, один ваш ровесник ціле літо нудився на самоті лише тому, що принципово не грався з дівчатками. А одна з дівчаток відмовилася від цікавої подорожі через те, що там були лише хлопці. Однак хлопчикам і дівчаткам можна знайти спільні інтереси, щоб разом цікаво проводити дозвілля».

- Об'єднайте учнів у 2 групи — хлопчики і дівчатка.
- Запропонуйте учням виконати Завдання 2 із Роздавальних матеріалів для учнів, обравши дитину своєї статі та написавши ігри, в які вона любить грати.
- Після того, як групи представили свої роботи, порівняйте ці два списки. За-

питайте, чи є між ними щось спільне. (Наприклад, і хлопчики, і дівчатка відзначили комп'ютерні ігри чи збирання пазлів).

Запитання для обговорення:

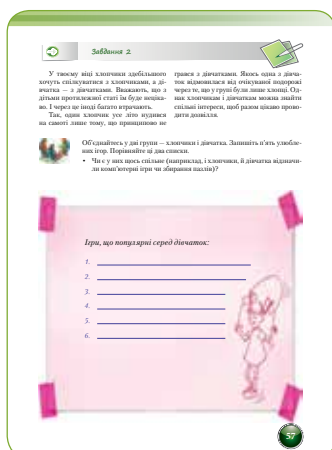
- Чи знає хтось дітей, яким до вподоби ігри, що характерні для протилежної статі? Наприклад, дівчаток, які збирають моделі автомобілів, або хлопчиків, що люблять куварити чи вишивати.

Підсумуйте: «Не існує суто хлоп'ячих чи суто дівчачих розваг. Хлопчики і дівчатка можуть гратися разом».

Перегляд відео «Способи зупинити булінг»

Слово вчителя: «На жаль, діти не завжди вміють мирно розв'язувати свої проблеми. Тому в школі трапляються сварки, бійки, знущання над слабшими. Все це — прояви агресії і насилля, які ще називаються булінгом.

Найпоширенішими проявами агресії у вашому середовищі є бійки, штовхання, а також прізвиська, обзивання, кривляння. Як і те, коли не беруть у гру чи виганяють із неї, псують чийсь речі. Усе це — булінг. А вимагання грошей, чужої власності є найнебезпечнішими випадками, за які винуватці та їхні батьки відповідають за законом.

Давайте переглянемо відео, у якому є поради, як поводитися в ситуаціях булінгу».

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/Sposobi-ostanovit-bulling-/>

Запитання для обговорення:

- Хто з відомих людей у дитинстві був жертвою булінгу? (*Біл Клінтон, Стівен Спілберг, Крістіан Бейл, Тейлор Свіфт.*)
- Який перший крок подолання булінгу? (*Крок 1. «Це не твоя провина! Ти хороший» — написати список своїх досягнень і вивчити його напам'ять.*)
- Який другий крок? (*Крок 2. «Створи свою армію» — оточи себе людьми, які дбають про тебе.*)
- Який третій крок? (*Крок 3. «Ігноруй задираку» — не піддавайся на провокації, не ходи сам, відчувши небезпеку, — втікай.*)
- Який четвертий крок? (*Крок 4. «Знайди допомогу» — звернися до батьків, класного керівника, психолога, завуча або директора. Зателефонуй на дитячу лінію телефону довіри 0 800 500 225.*)

Підсумкові завдання (закріпити набуті знання)

1. Зачитайте висновки:
  - Друзі — дуже важливі люди у твоєму житті.
  - Друзі повинні підтримувати і захищати одне одного, та якщо хтось збираєть-

ся зробити щось небезпечно, обов'язок друзів — зупинити його.

- Не існує суто хлоп'ячих або дівчачих розваг. Хлопчики і дівчатка можуть гратися разом.
  - Якщо ти побачив, що когось кривдять, не будь байдужим — захисти його або поклич на допомогу дорослих.
2. Домашнє завдання (*діти виконують за бажанням*)
    - Виконати Завдання 3 у Роздавальних матеріалах для учнів.

Завдання 3
Заповни відповіді на запитання.

Назви імена твоїх друзів

1. _____
2. _____
3. _____

Назви міста, в яких займаєшся з друзями

1. _____
2. _____
3. _____

Назви якості (риси характеру), необхідні для дружи

1. _____
2. _____
3. _____

Назви якості (риси характеру), які не підходять для дружи

1. _____
2. _____
3. _____

3. Зворотний зв'язок «Відкритий мікрофон». По черзі продовжити фразу: «На цьому тренінгу я зрозумів(-ла) ...»
4. Завершальна вправа. Запропонуйте учням стати в коло, взятися за руки і тричі сказати: «Один за всіх і всі за одного».

Завжди смішить своїх друзів, намагається поліпшити їм настрій.
Має гарні іграшки, але нікому їх не дає.
Дружить тільки для власної вигоди.
Завжди готовий захистити свого друга, якщо хтось його ображає.
Завжди готовий вислухати друга і допомогти.
Підбиває друзів на погані вчинки (прогуляти урок, збрехати батькам).
Відмовляється робити щось погане і відмовляє від цього друзів.
В усьому підтримує свого друга, навіть якщо це може комусь зашкодити.
Міняє друзів, як рукавички.
Розпускає плітки про свого друга.
Намовляє друзів проти інших дітей.
Не розкриває таємниць, які йому довірив друг.
Багато обіцяє, але нічого не виконує.
Запрошує на свій день народження тільки тих, хто приносить дорогі подарунки.
Забуває про день народження друга.
Вітає друзів зі святами.
Ніколи не ділиться із друзями цукерками чи іншими смаколиками.
Якщо друг голодний, готовий поділитися з ним своїм сніданком.
Не називає друзям пароль своєї поштової скриньки.

Читає без дозволу особистий щоденник друга.

Насміхається над другом, критикує його одяг і зачіску.

Допомагає другові з домашніми завданнями, пояснює те, що той не зрозумів.

Співчуває другові, коли в того неприємності, втішає його.

Зловтішається, коли друг отримує низьку оцінку.

Відвідує друга в лікарні.

Любить говорити тільки про себе.

Цікавиться справами свого друга.

Не обманює своїх друзів.

Навчає друга робити те, що вміє сам.

Приділяє увагу своєму другові: телефонує, підтримує його в соціальних мережах.

Забороняє своєму другові спілкуватися з іншими дітьми.

Самостверджується за рахунок свого друга.